

Naisjärjestöjen Keskusliitto – Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry

Naiset kantavat suhteettoman suuren osan sote-uudistuksen kustannuksista

Naisjärjestöjen Keskusliitto vaatii, että sote-uudistusta koskevassa lainsäädännössä ja sen toimeenpanossa huomioidaan uudistusten merkittävät naisiin kohdistuvat vaikutukset. Uudistuksen sukupuolivaikutuksia on arvioitava jatkuvasti uudistuksen edetessä, ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon naisnäkökulma ja naisten terveyden erityispiirteet. Sukupuolten tasa-arvosta ja naisten asemasta sote-uudistuksessa keskusteltiin 3. toukokuuta Naisjärjestöjen sote-klinikassa Eurooppasalissa.

Hallituksen esittämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikuttaa naisiin sote-palvelujen käyttäjinä, työntekijöinä ja palveluntuottajina. ”Edellytämme, että sote-palvelujen saatavuudessa ja saavutettavuudessa kiinnitetään erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin. Olemme huolissamme siitä, että muun muassa monimutkainen monituottajamalli ja palvelujen digitalisaatio voivat vaikeuttaa esimerkiksi ikääntyvien, vammaisten tai maahanmuuttajanaisten palveluihin pääsyä”, kiteyttää **Naisjärjestöjen Keskusliiton** puheenjohtaja **Eva Biaudet**. ”Uudistuksen riskinä on myös naisvaltaisen sote-alan palkkauksen ja muiden työehtojen huonontuminen, joilla on pitkän aikavälin kielteiset vaikutukset palkkatasa-arvoon ja naisten eläkkeisiin. Sote-alalla toimivien naisryttäjien ja järjestöjen kohdalla sote-uudistus tarkoittaa mittavaa toimintakentän muutosta, jonka huolena on, että varsinkin pienet toimijat jäävät ulkomaisomisteisten suuryritysten jalkoihin.”

Naiset sote-palvelujen käyttäjinä

Naisjärjestöjen Keskusliitto muistuttaa, että uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. **Kättilöliiton** puheenjohtaja ja Naisjärjestöjen Keskusliiton hallituksen jäsen **Millariikka Rytönen** näkee uudistuksen myös mahdollisuutena kehittää saumattomia hoito- ja hoivaketjuja ja sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiota esimerkiksi seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluissa. **Monika-Naiset liiton** huolena on, osataanko sote-uudistuksessa ottaa huomioon maahanmuuttajataustaisten naisten tarpeet. Liiton toiminnanjohtaja **Jenni Tuominen** kysyy: ”Parantaako sote-uudistus palveluiden saatavuutta, laatua ja yhdenvertaisuutta vai vahvistaako se eriarvoisuutta ja ulkopuolisuutta tuottavia rakenteita?” Varatuomari **Tuulikki Petäjäniemi Zonta International Piiri 20**:sta puolestaan muistuttaa ikäihmisten olevan sekä sosiaali- että terveyspalveluiden suuri käyttäjäryhmä. Mitä vanhempiin ikäluokkiin siirrytään, sitä suuremmaksi kasvaa naisten osuus väestöstä ja siten myös palveluiden käyttäjistä. ”Lähipalvelut ovat ikääntyneille tärkeitä, sillä etäällä olevat palvelut eristävät ja heikentävät osallisuutta. Myös jatkuvuus ja pysyvyys ovat ikäihmisille tärkeitä ja ne tulisi

ottaa huomioon palveluiden laatuksiteereissä hinnan ohella.” **Invalidiliiton** sosiaalipoliittinen asiantuntija ja **vammaisjärjestöjen naisverkoston** edustaja **Tiina Lappalainen** on huolissaan vammaisten naisten valinnanvapaudesta ja sote-palvelujen esteettömyydestä. Valinnanvapauden toteutumisesta on huolehdittava esimerkiksi kuljetuspalveluista riippuvaisten kohdalla. Vammaisille naisille on tarjottava pääsy laadukkaisiin terveystalveluihin, kuten joukkoseulontoihin, joissa käytettävien kuvantamis-, laboratorio ja muiden hoitovälineiden sekä tilojen on oltava esteettömiä. Tämä on edellytys seulontojen yhdenvertaiseen saavutettavuuteen. Esteettömyyden vaatimuksen on koskettava myös sähköisiä palveluja: ”Digitalisaatiosta halutaan ratkaisuja moneenkin palveluun. Toisia ihmisiä se auttaa, mutta toisille se tuo lisää kynnyksiä palvelun toteutumiseen. Miten tieto, tekstin selkeys ja välineet saadaan saavutettaviksi?”

Naiset sote-alan työntekijöinä

Erityisen suurten muutosten kohteena ovat naisvaltaiset sote-alojen työpaikat ja pienet sote-yritykset. **Suomen sairaanhoitajaliitto** kantaa huolta henkilöstön asemasta uudistuksessa. Uudistuksen myötä 220 000 sote-alan työntekijää, joista noin 90 prosenttia on naisia, siirtyy maakuntien palvelukseen. Osa henkilöstöstä vaihtanee maakuntien ohella myös yksityiselle työnantajalle. ”Enemmistö sairaanhoitajista pelkää uudistuksen vähentävän sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikkoja ja lisäävän epätyypillisten työsuhteiden määrää. Tällaiset muutokset heikentävät naisten työsuhteiden ehtoja entisestään”, huomauttaa liiton puheenjohtaja **Nina Hahtela**. ”Hoivasta aiheutuu aina kustannuksia. On huolehdittava siitä, etteivät sote-menoja rajoitettaessa kärsijöinä ole hoivatyötä tekevät naiset”, muistuttaa lastenlääkäri ja **Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry:n** hallituksen jäsen **Tiina Tuomela**. ”Kustannukset eivät saa siirtyä hoivatyötä tekeville naisille huononevien palkkojen, työn kuormittavuuden ja palkattoman hoivatyön kasvun muodossa.”

Naiset sote-palvelujen tuottajina

Sosiaali- ja terveystalvelut ovat naisyrittäjien toiseksi suurin toimiala. Naisten osuus sote-alan yrittäjistä on yli 70 prosenttia ja valtaosa sote-alan yrityksistä on pieniä, alle 10 hengen mikroyrityksiä. Fysioterapeutti **Kirsi Miss** peräänkuuluttaa pienyrittäjien toimintaedellytysten turvaamista: ”Tuleeko pienyrittäjistä suurten sote-keskusten kiireapulaisia? Vai pitääkö alkaa ketjuuntumaan ja myydä yrityksemme isommille toimijoille, jotta pysyisimme mukana?” Toinen uhka on asiakassetelin hinnan asettaminen niin alhaiseksi, ettei pienillä toimijoilla ole varaa tuottaa palvelua. Uuden sote-mallin ja maakunnan palveluntuottajille osoittamien kriteerien tulee mahdollistaa myös pienten toimijoiden pääsy markkinoille.

Naisjärjestöjen Keskusliitto edellyttää, että sote-uudistusta koskevassa päätöksenteossa hyödynnetään asiantuntijatiedon lisäksi työntekijä- ja käyttäjäryhmien kokemustietoa. Erilaisilla

palvelunkäyttäjryhmillä on myös oltava yhdenvertainen mahdollisuus saada tietoa saatavilla olevista palveluista ja niiden laadusta.

Sote-uudistuksen tasa-arvoaikutuksia tarkasteleva Naisjärjestöjen sote-klinikka kokosi naisjärjestöjen edustajia, naisyrittäjiä sekä poliittisia päätöksentekijöitä keskusteluun naisista sote-palveluiden käyttäjinä, työntekijöinä ja palveluntuottajina. Tilaisuuden järjesti Naisjärjestöjen Keskusliitto yhteistyökumppaneinaan Eurooppalaiset ry, Lastentarhanopettajaliitto ry, Monika-Naiset liitto ry, Naistoimittajat ry, Suomen Akateemisten Naisten Liitto ry, Suomen Naisyhdistys ry, Suomen sairaanhoitajaliitto ry, Suomen Kätilöliitto ry, Suomen Yrittäjänaiset ry, Tunne rintasi ry, Zonta International Piiri 20 ry, Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen YK-liitto, Vammaisfoorumi ja Vammaisjärjestöjen naisverkosto.

Tilaisuuden tallenne on katsottavissa [täältä](#). Lue myös [Naisjärjestöjen Keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä valinnanvapauslaiksi](#).

Lisätietoja

Terhi Heinilä, pääsihteeri terhi.heinila@naisjarjestot.fi puh. 040 530 5544

Anniina Vainio, järjestösihteeri anniina.vainio@naisjarjestot.fi puh. 050 388 8868

Anni Hyvärinen, projektikoordinaattori anni.hyvarinen@naisjarjestot.fi puh. 050 3763020